

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 304

van **CONNER ROUSSEAU**

datum: 7 februari 2020

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Woonzorgcentra (wzc's) - Leegstand

Op dinsdag 4 februari 2020 verscheen in De Tijd het bericht dat er een significante leegstand zou zijn in de woonzorgcentra (wzc's) in Vlaanderen. Iets meer dan 5 procent van de kamers zou leeggestaan hebben het afgelopen jaar. In de plenaire vergadering van 5 februari 2020 maakte de minister enig voorbehoud bij deze cijfers. Deze schriftelijke vraag beoogt meer duidelijkheid dienaangaande.

1. Hoe evolueerde de gemiddelde bezettingsgraad van de woonzorgcentra in Vlaanderen de afgelopen jaren?

Graag de cijfers omtrent bezettingsgraad/leegstand van kamers in een woonzorgcentrum per jaar vanaf 2015.

2. Is het mogelijk de bezettingsgraad van de woonzorgcentra op te splitsen naar type voorziening en naar regio?

Zo ja, graag ook de cijfers van deelvraag 1 per provincie (inclusief Brussel) en per type (openbaar, non-profit, for-profit). Indien mogelijk graag ook deze cijfers per gemeente.

3. Bij de begrotingsopmaak 2020 werd vermeld dat er een correctie werd ingeschreven bij de middelen voor de Vlaamse Sociale Bescherming ten gevolge van een daling van de gemiddelde bezettingsgraad van de woonzorgcentra.

Verwacht de minister dan dat in 2020 de bezettingsgraad verder zal afnemen? En welke tendens wordt er voorspeld voor de komende jaren, ook gelet op nieuwe capaciteit die in gebruik genomen zal worden.

4. De minister verwees tijdens de plenaire vergadering van 5 februari 2020 ook naar een tijdelijk effect van de Tweede Wereldoorlog op de bezettingsgraad. De redenering was dat er van 1940 tot 1945 een daling van het geboortecijfer was, waardoor er nu minder 75-80-jarigen zijn die opname in een woonzorgcentrum vereisen. Echter, daar opname in een woonzorgcentrum vanaf 65 jaar mogelijk is, en er heel wat bewoners ook ouder dan 80 zijn of pas na hun 80ste levensjaar in een woonzorgcentrum komen te verblijven, lijkt dit maar een veeleer beperkte impact te hebben.

Kan de minister meer toelichting geven bij de impact van de Tweede Wereldoorlog op de ouderenzorg van vandaag?

ANTWOORD

op vraag nr. 304 van 7 februari 2020

van **CONNER ROUSSEAU**

1. Historisch gezien was er de afgelopen jaren in Vlaanderen sprake van lange wachtlijsten in de ouderenzorg en een tekort aan woongelegenheden in de woonzorgcentra. De Vlaamse Regering heeft heel wat inspanningen geleverd om daar beleidsmatig een antwoord op te geven. Immers, de demografische cijfers wijzen op een groter aantal en steeds groter aandeel van ouderen in de toekomst, cf. de dubbele vergrijzingsgolf. Er werd en wordt sterk ingezet op maatregelen om ouderen toe te laten zo lang mogelijk in de eigen woning of minstens in de eigen vertrouwde omgeving te laten wonen (thuiszorg, kortverblijf, dagverzorging, enz.). Daarnaast kwamen er vorige legislatuur circa 10.000 woongelegenheden bij in woonzorgcentra, tot in totaal 82.000. Ook deze legislatuur zijn, in uitvoering van de erkennings- en omzettingsskalenderkalender, nog ca. 5.000 bijkomende woongelegenheden gepland. Al die nieuwe capaciteit moet echter eerst door een 'opstartfase', waardoor nieuwe plaatsen niet meteen bezet kunnen worden.

Ondanks de trend van (dubbele) vergrijzing worden we recentelijk geconfronteerd met een minder grote instroom in de woonzorgcentra. Eén element dat hiervoor verantwoordelijk is, heeft te maken met een natuurlijke knik in de bevolkingscurve van de generatie die geboren is voorafgaand en tijdens de tweede wereldoorlog, deze ouderen zijn kleiner in aantal dan hun voorgaande en vooral nakomende generatie (zie verder mijn antwoord op vraag 4).

Daarbij komt dat de verblijfsduur in een woonzorgcentrum op enkele jaren tijd is gedaald van drie jaar naar anderhalf jaar. Dat wil zeggen dat er vaker plaatsen leegkomen, die eerst – omwille van administratieve en logistieke redenen – enkele dagen leegstaan, vooraleer weer bezet te worden.

Bijgevolg kunnen met dezelfde capaciteit dubbel zoveel bewoners verzorgd worden. Vroeger vertrokken ouderen naar een woonzorgcentrum toen ze nog relatief valide waren. Dankzij aangepaste woningen en thuis- en gezinszorg kunnen ze langer thuis wonen en/of kiezen ze voor kortverblijf, dagverzorging en een assistentiewoning.

2. Dat alles uit zich in meer leegstaande plaatsen en een lagere bezetting bij de woonzorgcentra, namelijk van 96 procent in 2014 naar 94 procent in de eerste helft van 2019. In absolute cijfers gaat het om een stijging van 2.700 tot 4.600 woongelegenheden in woonzorgcentra die tijdelijk niet bezet worden.

Het Agentschap Zorg en Gezondheid registreert geen gegevens betreffende de bezettingsgraad van individuele woonzorgcentra. Hieronder vindt u een raming van de gemiddelde bezettingsgraad in de Vlaamse woonzorgcentra op basis van een vergelijking tussen het aantal dagen waarvoor een instellingsforfait werd gefactureerd en een raming van het gemiddeld aantal erkende woongelegenheden.

De laatst beschikbaar gegevens betreffende de gefactureerde dagen voor het jaar 2018.

Erkende capaciteit 31/12/2017	80.382	(a)
Erkende capaciteit 31/12/2018	81.730	(b)
Raming gemiddelde erkende capaciteit 2018	81.056	$\frac{(a+b)}{2}$
Gefactureerde dagen 1/1/2018-31/12/2018	27.877.585	(d)
Aantal opgenomen bewoners	76.377	(e) = d/365

Geschatte bezettingsgraad woonzorgcentra	Vlaanderen	94,23%	(e)/(c)
--	------------	--------	---------

De gemiddelde bezettingsgraad in woonzorgcentra erkend door de Vlaamse overheid bedraagt aldus 94,23%. Het is belangrijk te noteren dat het hier een raming betreft. Enerzijds is het aantal opgenomen bewoners gebaseerd op de gegevens betreffende het aantal gefactureerde ligdagen. Het werkelijk aantal opgenomen bewoners zal iets hoger liggen omdat bij afwezigheid van een bewoner (bijvoorbeeld omwille van opname in een ziekenhuis) geen facturatie van het instellingsforfait mag/kan gebeuren.

Anderzijds werd het aantal erkende woongelegenheden berekend als het gemiddelde van de erkende capaciteit bij het begin van de periode en de erkende capaciteit op het einde van de periode.

- Vanaf 2020 start de concrete uitrol op niveau van de erkenning en financiering van de initiatieven in toepassing van de erkennings- en omzettingsskalender 2020-2025 van woonzorgvoorzieningen na de realisatie van de bijkomende erkenningen in uitvoering van de eerste erkenningskalender 2015-2019. De effecten hiervan zullen in het kader van de beslissing tot het spreiden van de individuele kalenders van nabij opgevolgd en gemonitord worden, waarbij het de verwachting is dat in het jaar 2020 en volgende jaren door het samenspel van de andere voornoemde factoren de bezettingsgraad tijdelijk nog verder zal dalen.

Het overaanbod is maar van tijdelijke duur: het Federaal Planbureau voorziet een stijging van het aandeel 85-plussers van 3,1% vandaag naar 3,5% in 2030. Tegen 2040 zal bijna 5% van de bevolking ouder zijn dan 85 jaar. Dan dreigt er wel opnieuw een tekort. Verwachting is dat tegen 2025 het aantal dan erkende opnamemogelijkheden in woonzorgcentra volledig bezet zal zijn.

- De instroom van residenten in de woonzorgcentra is momenteel op een iets lager peil dan de voorbije jaren omwille van het feit dat de nataliteit in de oorlogsjaren 1940-45 flink was gedaald. Over enkele jaren, tegen het einde van de legislatuur, komt de babyboomgeneratie fors aanzetten en zal de vraag gevoelig en decennialang aanhoudend stijgen. De relatieve overcapaciteit is ongetwijfeld een tijdelijk fenomeen. De programmatie voor woonzorgcentra houdt momenteel in zijn bepaling rekening met het aantal 65-plussers dat er binnen vijf jaar zal zijn (bevolkingsprognose aantal 65+ binnen vijf jaar) en brengt mee dat tijdens WO II er minder kinderen werden geboren die mee ingecalculereerd zijn in de programmatie.

Verskillende instanties zien het overaanbod niet als een probleem. Integendeel, het geeft ouderen keuzevrijheid, en die keuze daagt organisaties uit om kwalitatieve, betaalbare zorg aan te bieden.

De volgende vijf jaar zal het aanbod in woonzorgcentra en aanverwante residentiële ouderen- en thuiszorgvoorzieningen niet alleen verder groeien met ca. 5.000 woongelegenheden, maar ook verder diversifiëren met o.a. oriënterend kortverblijf, aanbod voor jongdementie en andere specifieke doelgroepen. Nu het capaciteitsprobleem aangepakt is, kan de focus verlegd worden naar kwaliteit - meer personeel - en de kostprijs.